

ממדרן רבינו הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

פרשת בהר בחוקותי תשפ"ו

+ ווי העמודים וחשוקיהם • שאלה משולחננו של מרן שליט"א

(ח"מ סימן של ס"ח): 'אמר לאומן עשה לי דבר פלוני ואקחנו ממך, ועשאו האומן ואח"כ אינו רוצה לקחתו, והוא דבר שאם לא יקחנו מיד יפסיד, חייב'.

וכתבו הסמ"ע (ס"ק ל) והש"ך (ס"ק מא) שאם האומן עשה משלו [כלומר שהחומר גלם שלו], האומן צריך לטפל למכרו, והמוזמן צריך לשלם רק את ההפרש בין המחיר שקבע עם האומן, לבין המחיר שהאומן מכרו בפועל.

ומזה שכתבו שהאומן מטפל למכרו משמע שהמוזמן עדיין לא זכה בחפץ עד שיגיע לידו, ורק חייב לשלם משום דינא דגרמי שגרם לו הפסד. וכן הוא דעת המהר"א ששון בשו"ת תורת אמת (סימן קט), והובא בקצות החושן (סימן שלט ס"ג) שהמוזמן אצל סופר כתובה והסופר כתבה על קלף שלו, אין דינו כפועל אלא כמוכר.

והקשה בנתיבות המשפט (ס"ק טו) למה חייב רק מדיני דגרמי, והרי מבואר בשו"ע (סימן שלו ס"ב) שהשוכר פועל לעבוד בשל הפקר, חייב לשלם ואינו יכול לומר טול מה שעשית בשכרך, וגם כאן יתחייב מדין שכירות פועל. ותיירץ שאה"נ שאם שכרו שיעשה עבורו חייב מדין שכירות, ורק כשאמר לו תעשה עבורך, ואני אקנהו ממך בתורת קנין לפי שוויו, שאז לא נעשה שלוחו להתחייב תיכף, חייב רק מדיני דגרמי.

ובחזו"א עמ"ס בבא קמא (סימן כג ס"ק לה) הקשה כדברי הנתיבות, שכיון שאמר לו עשה לי דבר פלוני דינו כפועל, ולמה חייב רק מדינא דגרמי. וכתב דצ"ל דכשאמר לו 'אני אקחנו ממך', אין דעתו להתחייב מדין שוכר פועל, אלא היא הבטחה שיקח, ולכן אינו חייב אלא מדינא דגרמי.

ומבואר שלדעת הסמ"ע והש"ך והמהר"א ששון חייב לשלם רק מדינא דגרמי על הנוק שגרם לו, ולדעת הנתיבה"מ והחזו"א הרי שמיד הפיצה שייכת למוזמנה, ודינו כשכר פועל.

והגאון רבי משה דאנושבסקי זצ"ל [אב"ד סלבודקא, ורבו של האור שמח] בשו"ת באר משה (ח"ב ח"מ סימן ו, אות ג) כתב גדר נפלא מתי המוזמן קונה ומתי עדיין זה נשאר ברשות הפועל, שאם החפץ אינו מיוחד דווקא למוזמן אלא יכול למכרו לכולם, נמצא שלא עבד רק עבור המוזמן, ולכן יש לו דין מוכר והמוזמן לא קנאו. אבל אם החפץ הוא טוב רק עבור המוזמן, ואם לא יקחנו לא יהיה לו מה לעשות עמו, נמצא שעבד רק עבור המוזמן, ודינו כפועל בשכר.

ולכאור' בעניננו, לדעת הנתיבה"מ שזה כבר היה שלו גם אם המוכר חמד לו לצון, המכירה לא התבטלה, ואם כן היה חייב לקחתו, ולדעת הסמ"ע והש"ך עדיין לא זכה בזה, והפיצה עדיין של המוכר, ורק דינו כפועל, וממילא כאשר אמר לו שזה סגור חזר בו מפעילותו, ולאחר מכן כשרוצה המוכר לחזור בו, אין הקונה מחוייב להסכים להמשיך לעבוד עמו, כי כרגע זה שכירות חדשה.

וגם לשיטת הבאר משה, צ"ע אם דינו כפועל, כי אמנם יכול למכור את הפיצה לכולם, אבל כל זה בשעה מוקדמת יותר, אבל בשעה כ"כ מאוחרת שכבר אין קונים, אם כן יתכן שזה נחשב שעשאו רק עבור המוזמן, וממילא הפיצה כבר הייתה שלו, והמוכר לא היה יכול לבטל את המקח, והוא הדין הלוקח אינו יכול לבטלו.

אלא שיש לעיין בזה, דהנה כתב הרמ"א (שם): 'אם בעה"ב אמר לפועל לך מעמדי, פטור בלא מחילה. וי"א אם אמר לו דרך כעס, שאינו פטור'. ויש לדון מה הדין באמר לו דרך צחוק, האם זה נחשב כמו דרך כעס או לא, ואולי אין זה כמו דרך כעס, כי בדרך כעס גם הפועל יודע שאמר לו כן דרך כעס ולא באמת התכוון, אבל בעניננו שאמר לו כן באופן שהיה נראה שזה ברצינות, ברגע זה התבטל שכירות הפועל, וממילא לאחר מכן זה תלוי ברצון הלוקח אם רוצה לקנותו.

ונראה שגם לפנים משורת הדין לא היה צריך לקחתו, כי אדם אינו אוהב שעושים ממנו צחוק, וממילא זה לימוד לקח למוכר שלא יעשה יותר צחוק מאנשים, וכאשר עשה כן יעשה לו גמולו ישוב בראשו, ובפעם הבאה כבר יחשוב פעמיים כשרוצה לעשות צחוק מאנשים.

הזמין מנש פיצה, וכשבא לקחת אמר לו המוכר בצחוק שהחנות סגורה

שאלה. באחד הימים של ערב פסח, סיימו בביתי את הנקיונות באחד מחדרי הבית לפסח, עקב הבלאגן והמאמץ, החלטתי לקנות לבני משפחתי פיצה חלבית לארוחת ערב זריזה, מהירה, ומשביעה. השעה הייתה 23:50 בלילה, התקשרתי לחנות הסמוכה לביתי ושאלתי עד מתי הם פתוחים, כששמעתי שהם פתוחים עד 24:00 ביקשתי להזמין שני מגשי פיצה משפחתיים גדולים, שעלות כל אחד מהם היא 40 שקלים, ובסה"כ 80 שקלים. הדגשתי למוכר שיתחיל להכין לי, ואני יבוא בעוד כמה דקות לקחת ולשלם, כדי שלא אצטרך להמתין עד שזה יהיה מוכן.

לאחר כמה דקות ירדתי מביתי והגעתי לחנות הפיצה, אולם להפתעתי בעל החנות אומר לי: 'החנות כבר נסגרה, ולא שייך להזמין'. אמרתי לו בהלם: 'אבל כבר הזמנתי דרך הטלפון, ואמרו לי שייכנו לי, ואני רק גייע לקחת ולשלם', אולם בעה"ב התעקש ואמר: 'להיפך, אמרתי לך שאני סגור ושלא שייך להזמין בשעה מאוחרת כזו'. גם לאחר שכנועים חוזרים שאין סיכוי, ואני זוכר בבירור שדיברנו בטלפון לפני כמה דקות, המוכר התעקש ואמר: 'אתה כנראה עייף מרוב נקיונות לפסח, והוזה ומדמיין דברים שלא היו ולא נבראו'...

הסתובבתי במפח נפש והתחלתי לפנות לכיוון ביתי באכזבה, ובעודי מהרהר מה יכולה המשפחה לאכול כעת, או איזה חנות אחרת פתוחה עדיין בשעה מאוחרת זו, בכדי לקנות דבר אחר. באותו רגע אני מרגיש טפיחה על שכמי, הסתובבתי וראיתי את בעל חנות הפיצה עומד ומחזיק בשני מגשי-ענק ובתוכם פיצה-רותחת, וכאשר פיו מלא צחוק ושחוק, בעודו אומר לי: 'סתם צחקנו, זאת הייתה 'מתיה', קח את הפיצה שלך, ותבוא לשלם'...

ברגע הראשון הופתעתי לגמרי, ועמדתי נבוכ מהסיטואציה הלא-נעימה בעליל, אולם לאחר כמה שניות התעשתי, ומיד פניתי אליו בבטחון ואמרתי לו: 'לא ולא, הכל בסדר, אתה צודק, נוכרתי שטעיתי ולא הזמנתי כאן בכלל, סליחה', ומיד תפסתי את רגלי ופתחתי בריצה מהירה לעבר הקיוסק בהמשך הרחוב, שם רכשתי לעצמי ולמשפחתי פיתה-פלאפל בכדי להשביע את נפשם.

למחרת היום, עברתי ליד חנות הפיצה, ובעל החנות שתפס וזיהה אותי במבטו, צעק לעברי: 'אתה מאתמול?' - רק רציתי להודיע לך, שבגללך זרקתי שני מגשי פיצה ענקיים בשווי 80 שקלים לפח, בהתחלה חשבתי שביאור אחריו לקנות ממני, אבל לבסוף אף אחד לא בא לקנות, ובלית ברירה זרקתי את המגשים לפח האשפה. אני חושב שעל פי דין תורה אתה חייב לספוג את ההפסד, הרי הזמנת פיצה, והכנסתי את זה לתנור במיוחד בשבילך, אז אמנם עשיתי לך 'מתיה' בצחוק, אבל מדוע ברחת וגרמת לי לנזק?'

טענתי לו כנגדו: 'לא איש שחוק אנוכי, ברגע שאמרתי לי שהחנות סגורה ושכחתי לא ביצעת את ההזמנה שלי, הרי שבאותו רגע ביטלת את ההזמנה שלי, וממילא זה כבר לא הפיצה שלי כי ההזמנה בוטלה, לאחר מכן זה כבר בחירה שלי אם אני רוצה לקנות ממך פיצה שנשארה לך, ואינני מעוניין לקנות פיצה מאדם שלא מתנהג יפה לאנשים'.

עם מי הדין?

תשובה. נראה שברגע שהמוכר אמר לו שזה סגור ולא הכין עבורו את הפיצה, התבטלה המכירה, וממילא לאחר מכן זה תלוי בלוקח אם רוצה לקנות, ואם לא רוצה משום שאינו אוהב שעושים ממנו צחוק, הצדק עימו.

מקורות ונימוקים

יש לדון, אם ברגע שבעל הפיצה הכניס עבורו את הפיצה לתנור ע"פ הזמנתו, הפיצה כבר היתה שייכת לו, או שהפיצה שייכת לו רק בשעה שקנאו בפועל, דהנה כתב השו"ע

וְהָיָה לָכֵן דִּישׁ אֶת בְּצִיר וּבְצִיר יִשְׁיֵא אֶת זֶרַע וְאֶכְלָתָם לַחֲמֹכִים לְשִׁבְעַת יוֹשְׁבֵתָם לְבִטָּח בְּאַרְצָם (ויקרא כו, ה). ופירש רש"י, ואכלתם לחמכם לשובע - אוכל קימעה והוא מתברך במעיו. ובהמשך פירש"י 'ונתתי שלום בארץ' - שמא תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, ת"ל אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום ובורא את הכל, עכ"ל.

ופירש הפנים יפות, דהנה אמרו במסכת ברכות (דף כ"ב ע"ב) שהקב"ה נושא פנים לישראל בזכות שבתורה כתוב 'ואכלת ושבעת וברכת' והם מדקדקין לברך ברכת מזון עד כזית עד כביצה. והשלום לישראל בא בנשיאות פנים, וכמו שנאמר 'ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום', וכיון שהנשיאות פנים בא משום שמדקדקים לברך ברהמ"ז אפי' בלא שביעה, א"כ כשתתקיים הברכה בעם ישראל ויאכלו קמעה וישבעו, הרי שחוב ברהמ"ז יהיה מדאורייתא אפי' בקמעה כיון ששבעו מזה, וא"כ אין מקום לנשיאות פנים, ופן ח"ו לא יקוים 'וישם לך שלום', ולזה אמר בסוף הפסוק שאעפ"כ כיון שעושים רצונו של מקום - 'ונתתי שלום בארץ'. [ובשו"ת כתב סופר (או"ח סימן לא) הביא דברי דהיכא דמתברך במעיו, מברך אף בפחות מכזית, והעיר ע"ז דכיון דכתיב 'ואכלת' א"כ לעולם בעינן שיעור אכילה בכזית].

והנה במסכת יומא (דף לט ע"א) מבואר שבזמן שמעון הצדיק השתלחה ברכה במנחה, בעומר, בלחם הפנים, ובשתי הלחם, וכל כהן שמגיעו כזית, יש אוכלו ושבע, ויש אוכל ומותיר. והקשה רבינו המנחת חינוך (מצוה קלד ס"ב) איך היה כהן מותר ולא מקיים מצות אכילה, הרי מצות אכילה מתקיימת רק בכזית [וגם בתו"י שם משמע דאף בפחות מכזית, אם היה משביע, היה מתקיים מצות אכילת קדשים. ומפורסם יסודו של רבינו הבית הלוי (ח"ג סימן נא), שאין דין בקדשים לאכול, אלא יש דין שייאכלו, וגם בפחות מכזית מתקיימת המצוה, אולם לשאר האחרונים קשה].

ואולי אפשר ליישב קושיית המנחת חינוך עפ"ד הפנים יפות הנ"ל, שכתב דכשיש ברכה שאוכל קמעה ושבע ממנו, אי כבר יש חיוב ברכת המזון דאורייתא, הכ"נ מאחר ונשתלחה ברכה בעומר שנהפך טבעו להיות 'רב האכילות', וכך כולם אוכלים ממנו ושבעים, יתכן שנשתנה בו שיעור מצוותו. **ובענין** זה מבואר בט"ז (או"ח סימן רי סק"א) דין שרף שבמדינתו אינו בכלל מה שכתב השו"ע שהשתה פחות מרביעית אינו מברך ברכה אחרונה, כיון שבי"ש אפי' אפשר לשתות רביעית הלוג (שהוא ביצה ומחצה), וא"כ הולכים אחרי שיעור רוב השתיה לרוב בני אדם, יעו"ש. ויתכן שה"ה בעומר, שנכנסה בו ברכה שאיכות המזון תברך ותשביע מאד, בדומה ליי"ש.

ואם לא תשמיץ לי ולא תעשה את כל המצות האלה (כו, יד). לכאורה נראה שהברכות מועטות ומכילות פסוקים בודדים, ואילו התוכחה מכילה פסוקים רבים. אך למעשה אין הדברים כן, שהברכות אמנם מועטות בכמות, אבל הן רבות בתוכן ובאיכות. ומאידך, אמנם הקלות רבות בכמות אבל בתוכן הרי הם מפוררות. וכאותו מלך שכעס על בנו ונשבע שיורקו עליו אבן גדולה, וכשנחמם מעט חזר בו, יעצו לו שריו שיפוררו את האבן לחתיכות קטנות ואותם יורקו על הבן, נמצאת שהשבעה נתיקמה והבן נשאר בחיים, כך הן הקלות.

וגם רמז יש בדבר, שהברכות מתחילות באות א' ומסתיימות באות ת', 'אם בחוקותי', 'ואולך אותכם קוממיות', ואילו התוכחה מתחילה באות ו' 'ואם', ומסתיימת באות ה' - 'ואין קונה', כלומר: הברכה מתחילה מא' ומסתיימת ומשתרעת על כל אותיות הא"ב - על כל מה שהפה מסוגל לדבר, ואילו התוכחה מתחילה מאות ו' ומסתיימת באות ה' כלומר זה לא מתחיל, ודו"ק.

ואם בְּחֻקֵּי תִמְאָסוּ: וְאִם אֶת מִשְׁפָּטִי תִגְעַל בְּפִשְׁקִי לְבָלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתִי הַפְּרָקֶם אֶת פְּרִיָּתִי (כו, טו). הנה שמעתי מהגאון רבי בצלאל זולטי זצ"ל לפרש כאן, שהתורה גילתה לנו שיבוא עת וזמן שלא רק שלא יחזיקו ויקיימו את התורה, אלא אדרבה תגעל ותמאס התורה ח"ו, שיאמרו על התורה רח"ל שהיא אכזרית, וכגון שאינה מתירה לממזרים לבא בקהל ד' וכדומה, יסבר פי דוברי שקר. [ופירש בזה מה שמצאנו ששמואל נביא ה' אמר לשאול בחור' ה' לא אשוב עמך, כי מאסות את דבר ה', וימאס ה' מהיות מלך על ישראל' (שמואל א, טו כו). וג"כ למה נחשב חדלון שאול מהריגת עמלק למיאוס דבר השם? אלא התשובה היא: 'יורב בנחל' - שע"ז אמרו חז"ל במסכת יומא (דף כב ע"ב) שבשעה שאמר לו הקב"ה לשאול 'לך והכית את עמלק', אמר 'אם על נפש אחת אמרה תורה להביא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה, ואם אדם חטא, בהמה מה חטאה, ואם גדולים חטאו, קטנים מה חטאו', יצאה בת קול ואמרה לו 'אל תצדק הרבה'. ועוד איתא שם, לגבי מעשה נוב כשהרג כל הכהנים יצתה בת קול ואמרה 'אל תרשע הרבה', והכוונה בכל זה היא כך: דאם בעיניך חוקי התורה אכזריים, א"כ למה אתה היית אכזר כלפי נוב? אלא מאי, שם היתה לך נגיעה, א"כ אין האכזריות והרחמנות מכח האמת אלא לאן שהנגיעה תוביל].

האם מותר לערוך סדנאות צחוק בזמננו?

שאלה. ישנם אנשים שעוברים "סדנאות שמחה וצחוק", זאת אומרת שמפעלים קבוצות ועושים עמיהם כל מיני תרגילי צחוק. זה מושרש, זה מרגיע וזה עוזר לכמה וכמה מערכות בגוף, האם הדבר מותר?

תשובה. נאמר בברכות (דף לא ע"א) אמר ר' יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי, אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה, שנאמר אז ימלא שחוק פיו ולשונו רינה, אימתי, בזמן שיאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה, אמרו עליו על ריש לקיש שמימיו לא מילא שחוק פיו בעולם הזה, מכי שמעה מרבי יוחנן רביה.

לפי זה יש מקום לשאול האם מותר לערוך סדנאות כאלה, כאשר המלמד או הלומדים ממלאים פיהם שחוק, ואולי יש מקום לומר שאם יש צורך מותר למלא פיו שחוק. והנה השו"ע (או"ח סימן תקס ס"ה) פסק: 'אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה'. וכתב המשנ"ב (ס"כ) 'שהשמחה יתירה משכח המצוות. ובט"ז (סק"ז) ובפרישה כתבו דאפילו בשמחה של מצוה כגון בחתונה ופורים לא ימלא פיו שחוק, יעו"ש. לפי זה יש מקום לאסור למלא פיו שחוק אפילו לצורך רפואה.

אולם יעוין במסכת נדה (דף כג ע"א) עד כאן הביאו רבי ירמיה לרב זירא ליד גיחוק, ולא גיחך. ופירש"י בכל תחבולות הללו עסק רבי ירמיה להביא רבי זירא ליד שחוק ולא שחק, דאסור לאדם שימלא פיו שחוק, ורבי זירא מחמיר טפי.

וכתב הריטב"א, וז"ל: 'לאו למימרא דבכי הא דבדיחותא אסור, דהא רגילי בהו רבנן כדאינא בכמה דוכת, ור' ירמיה לא הוה מחזר להביא ליד אסור, אלא חומרא וקדושה שהיה נוהג בו ר' זירא בעצמו שלא לשחוק כלל שמא יבא ליד שחוק אסור, עכ"ל. ולפי דבריו הרי שלא היה מדובר כאן על שחוק האסור, ואין ראייה לעניינו.

אמנם יעוין בערוך לר שגם הקשה קושיה זו, דלמה רצה ר' ירמיה להביאו (לר' זירא) ליד שחוק. ותירץ על פי מה שאמר רשב"י עצמו [שהוא בעל המימרא שאסור לאדם שימלא פיו שחוק בעוה"ז] בזוהר הק' (הביאו גם הר"ף בעין יעקב ברכות פ"ה) דשחוק לדברי תורה מותר, מדכתיב עבדו את ה' בשמחה. וזהו שכתב רש"י ור' זירא מחמיר טפי פירוש שלא רצה לשחוק גם כן על דברי תורה, ולזה לא חש ר' ירמיה ורצה להביאו ליד שחוק, יעו"ש.

יוצא מדברי הערוך לר על פי הזוהר - בשיטת רשב"י, שמוותר לאדם למלא פיו שחוק לדברי תורה, ואם כן אולי מותר גם למלא פיו שחוק לצורך גדול דהיינו לשחרר אנשים עצובים לחצוים ומתושים, ולהביא אותם לשמחה, ובזה יוכלו לקיים את דברי הרמב"ם (פ"ג מדעות ה"ג) וז"ל: 'אם ישן כדי שתנוח דעתו עליו... כדי שלא יחלה... נמצאת השינה שלו עבודה למקום הוא'.

ויעוין בבדק הבית (יו"ד סוף סימן קנז) שכתב: כן כתבו הגאונים בתשובה, איסורין דרבנן כגון אסור למלא פיו שחוק (ברכות לא ע"א) ולשמש מטתו בשני רעבון (תענית יא ע"א) ולשין ביום, יותר משינת הסוס, (סוכה דף כו ע"ב) ויוצא בהן אין עליו לא מלקות ולא נידוי, אלא קורין אותו עובר על תקנת חכמים ז"ל, עכ"ל. נראה מדבריו שאיסורים אלו אין להם אותה חומרא כמו איסור גמור מדרבנן, שעליו יש מכות מדרות או נידוי.

ויתכן דכשם שמוותר לישון ביום כשיש צורך לכך, כמבואר בשו"ע (סימן רלא) וז"ל: אם אי אפשר לו ללמוד בלא שינת צהרים יישן, ובלבד שלא יאריך בה, ויעוין משנ"ב (סימן ד ס"ק לו) שכתב: בעל נפש יחמיר עכ"פ ביום שלא לישון יותר משישים נשימות, משמע שרק בעל נפש יחמיר. ויעוין בסוף ס"ק זה ביום המחצית השקל שכתב דענין השינה ביום תלוי לפי מה שהוא אדם וכפי הצורך לעבודתו יתברך. לפי זה מסתבר שגם האיסור למלא פיו שחוק, תלוי לפי מה שהוא אדם, ואם נצרך לכך מותר.

והנה בספר מור קטישא (לבעל החוות יאיר, עמ' י) כתב וז"ל: 'נ"ל כוונת ר' ירמיה לשם שמים היה לשמח ר' זירא, כעין הנהו תרי גברי דביחו במפרקין דחסידיא (תענית דף כב ע"א), והוא מצוה רבה לשמח עגומים, וכ"ש תלמידי חכמים קצירי ומריעי, דמרבית התמדתם ומיעוט תנועתם מתגברות עליהם חולי הטחול וסיתוס סמפונות, וגידים הדקים והיגון ומרה שחורה, דאם לא כן חלילה לו להלח בה' ב"ת, עכ"ל.

הרי לפנינו שיש מצוה לבדד עצובים כדי לשמחם, ועל ידי זה אפשר לזכות לחיי עולם הבא, כמבואר בתענית, וכמו כן מבואר כאן שישנם מחלות שבאמת השמחה והצחוק מרפא אותם, ובאופנים אלו מצוה לבדד ולשמח.

ולכן נראה שיש להתיר לערוך סדנאות אלו, וכן כתב בספר וישמע משה (ח"א עמ' תלו) בשם מו"ח מו"ח הגרי"ש אלישיב זצוק"ל שמוותר דהוי כמו רפואה, יעו"ש. אך יש לאשה להימנע מלעשות סדנאות לפני אנשים ורק לפני נשים מותר. וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ג) שחוק וקלות ראש מרגילים את האדם לערוה.

אחרונה נא חידה

יש לפנינו כהן וישראל, ומכבדים את ישראל בזימון ולא את הכהן?
(התשובה לחידה, א"ה בגליון הבא, החידה מאת ידידנו הרב ארז חזני שליט"א)

תשובה לחידה מגליון שעבר: האם קיימת היכי תימצא שבראך ישראל יצטרכו לנהוג יום טוב שני?

תשובה. שיטת רש"י במסכת פסחים (דף מז ע"א) דדווקא בזמן המקדש לא היו שני ימים טובים של גלויות, אבל לאחר החורבן היו גם בירושלים שני ימים טובים של גלויות, וכן משמע מדברי רש"י במסכת סוכה (דף מב ע"ב, ד"ה החליל). וראה בהשגת הראב"ד על בעל המאור (פסחים דף יז ע"א מדה"ר) שכתב שאין בכל הגולה ובא"י מי שלא ינהוג שני יו"ט של גלויות, ונראה מזה ג"כ שהיה מנהג זה בא"י. והצל"ח (פסחים שם) כתב שדברי רש"י תמוהים, אטו בזה"ז יש בירושלים שני יו"ט של גלויות חוץ מר"ה, ובשו"ת חת"ס (יו"ד סימן רנב) כתב שבטל ילדותו עבר דרך פראג וזכה לראות פני הגאון הצ"ח והציע לפניו שאפשר ליישב שיטת רש"י דמיידי כגון שרוב חכמי ישראל בחו"ל, שאין כמותם בא"י, דאז מעברים השנים וקובעים חדשים בחו"ל (עי' ברכות דף סג ע"א), ולכן יעשו גם בא"י שני ימים מספק, והסכים הצ"ח לזה. ועוד יתכן שאם בזה"ז יתקבצו לירושלים הרבה תושבים מחוץ לארץ, ודעתם לחזור, ורוב ירושלים תהיה מתושבי חו"ל, אולי ינהוג כולם יו"ט שני, וכמבואר בשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק ח"א סימן קצט) עפ"ד התוס' בפסחים (דף יד ע"א ד"ה שתי) לגבי איסור מלאכה בער"פ, וצ"ע.

ניתן להאזין להקלטות ופסקי הלכה המתעדכנים מדי יום
סמך רבינו שליט"א, וכן שיעור יומי בהלכות שבת ועוד,
בקו 'שיח יצחק', 03-3150582
לעדכונים על לדרשות ושיעורים, וכן על מיקומו של רבינו
בשנת הקרובה בקו 'דברי חסד' 079-6077-468

לקבלת העלון, פסקי הלכה, ועדכונים סמך שליט"א,
ניתן להרשם במייל a0527642209@gmail.com,
ובפלאפון הנ"ל, או בכרטיס מייל 3126877@gmail.com
ובפלאפון 0533126877.